

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Riera de Rocafort
Emplaçament Al capdamunt de la Riera de Rocafort, vessant meridional.
Alçada: 440

Coordenades:

Latitud: 41.71408
Longitud: 1.92329
UTM Est (X): 410431
UTM Nord (Y): 4618592

Classificació

Número de fitxa 08182 - 50
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La barraca ha començat a patir la pressió de la vegetació tant arbòria com arbustiva, que està provocant el seu enfonsament.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A006000020000OH
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 17/09/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca doble o composta, a tocar d'un marge, en una feixa emboscada de pi blanc (*Pinus halepensis*) i brolla de romaní amb argelaga i mata. Està ubicada al vessant meridional de la Riera de Rocafort, enfront del castell. És una construcció de planta doble, composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Presenta una forma rectangular amb planta mixta amb una llargària de façana de 8,50 metres. A l'esquerra, hi ha l'estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a la dreta, l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc presenta una estructura troncocònica, amb coberta per aproximació de filades i clau de volta visible. La porta d'accés mesura un metre d'amplada per 1,35 metres d'alçada. La fondària de l'estança és de 2,40 metres. El gruix dels brancals és de 0,65 metres. Al damunt hi ha tres llindes planes d'on arrenca la coberta. De la menjadora no en queda res, tant sols una línia de pedres que van d'un costat a l'altre. El terra ha estat excavat per donar profunditat. La barraca pel pagès aprofita el mateix mur de construcció. És de planta circular, d'1,80 metres de diàmetre interior. La coberta, que ha patit un enfonsament parcial, a nivell de la clau de volta, està feta de lloses per aproximació de filades. El gruix dels murs és de 70 cm. Els brancals o muntants són inclinats fets amb blocs de pedra força ben escairats, amb una sola llinda plana. La porta mesura 0,90 metres d'alçada per una amplada de 68 cm. No s'observa cap altra obertura. La barraca està orientada al sud, mentre que l'aixopluc per l'animal està orientat al nord-oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3046.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

